

**POLACY O SOBIE
I O INNYCH**

**BEATA ZIELIŃSKA
TADEUSZ BANOWSKI**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek
Recenzja merytoryczna – Sabina Furgoń
Dorota Dąbrowska
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Polacy o sobie i o innych

Klasa / czas trwania zajęć:

klasa II / 90 minut

Cele:

Uczeń:

- określa problematykę utworu;
- przedstawia i uzasadnia swoje stanowisko;
- w argumentacji odnosi się do różnorodnych kontekstów;
- podejmuje dyskusję;
- ocenia postawy i zachowania bohaterów;
- wskazuje cechy felietonu;
- wskazuje skutki dyskryminacji.

Metody/techniki/formy pracy:

- analiza tekstu literackiego;
- dyskusja dydaktyczna;
- mapa myśli;
- praca indywidualna, zespołowa.

Środki dydaktyczne:

- Maria Konopnicka, *Mendel Gdański*;
- Bolesław Prus, *Lalka*;
- fragmenty filmu *Lalka*, reż. Wojciech Has.

Opis przebiegu lekcji:

Lekcję należy przeprowadzić po omówieniu programu polskich pozytywistów.

Część wstępna:

Uczniowie definiują pojęcie stereotypu, podają przykłady funkcjonujących w kulturze stereotypów, określają sytuację, w której Mendel dowiedział się o pogromie.

Część właściwości:

Uczniowie głośno czytają rozmowę Mendla z Zegarmistrzem, a następnie analizują argumenty bohaterów, określają ich rodzaj, dzieląc je na: merytoryczne, emocjonalne, erystyczne. Przedstawiają efekty swojej pracy, w przypadku omyłek nauczyciel wprowadza korektę. Następnie prosi uczniów o scharakteryzowanie uczestników pogromu. Po zaprezentowaniu efektów pracy nauczyciel prosi o interpretację końcowych słów bohatera.

Na podstawie wszystkich poszukiwań i wniosków uczniowie tworzą graficzną formę wypowiedzi, w której pokażą zależności między kierowaniem się stereotypami a nietolerancją i agresją wobec mniejszości. Należy dać dowolność w wyborze tej formy przez uczniów – może to być np. plakat nawiązujący do treści, infografika. Nauczyciel ocenia prace uczniów, biorąc głównie pod uwagę zawartość merytoryczną.

Faza podsumowująca:

Nauczyciel ilustruje przykłady stereotypowego zachowania fragmentami z *Lalki* Hasa. Prosi uczniów, aby przywołali inne przykłady z powieści Prusa, a także z innych tekstów kultury oraz własnych doświadczeń komunikacyjnych.

Komentarz metodyczny:

W czasie zajęć uczniowie uczą się zasad tolerancji, akceptacji, szacunku, co jest szczególnie istotne w związku z globalizacją kultury i przemieszczaniem się ludzi w poszukiwaniu pracy. Podczas lekcji kształcone są kompetencje: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się. Uczniowie ze SPE powinni otrzymać kartę pracy z zaznaczonymi fragmentami. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy: zapewnić właściwe oświetlenie sali lekcyjnej i miejsca pracy, wykorzystać mocne strony ucznia, tworzyć atmosferę pracy sprzyjającą budowaniu pozytywnych emocji i doświadczeń, dostosować materiały i narzędzia do warunków i możliwości ucznia (np. w materiałach tekstowych powiększyć czcionkę, zastosować zakreślenia), dostosować wymagania edukacyjne, stopień, np. wydłużyć czas pracy, umożliwić zapoznanie się z materiałem źródłowym w domu i udzielić wskazówek do pracy, zorganizować pomoc koleżeńską, stosować ocenianie kształtujące, wspierające ucznia, połączone z samooceną i oceną koleżeńską, wzmacniać ucznia pochwałą nawet za niewielkie postępy, a także udzielać informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a w których miejscach popełnił błędy, w jaki sposób może uzupełnić braki oraz poinformować o tym, jakimi metodami może doskonalić swoje umiejętności. Należy umożliwić także rozwój uczniowi zdolnemu poprzez angażowanie go w dodatkowe czynności, opracowanie pomocy dydaktycznych.